

ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK EN
VERKENNEND BOORONDERZOEK

KLOOSTERSTRAAT 72, 72A EN 74 EN DE
ZUMPEL 1

TE GRUBBENVORST

GEMEENTE HORST AAN DE MAAS

DIT RAPPORT BESTAAT UIT TWEE DELEN:

- ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK, UITGEVOERD DOOR ECONSULTANCY BV
- INVENTARISEREND VELDONDERZOEK IN DE VORM VAN EEN VERKENNEND BOORONDERZOEK, UITGEVOERD DOOR ARC BV

ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK

KLOOSTERSTRAAT 72, 72A EN 74 EN DE
ZUMPEL 1

TE GRUBBENVORST

GEMEENTE HORST AAN DE MAAS

Project: HOR.BJA.ARC
Rapportnummer: 09121875
Status: conceptrapportage
Datum: 18 december 2009
Opdrachtgever: Beusmans & Jansen Advies
Van Vlattenstraat 159
5975 SE Sevenum
Tel. 077 - 3744817
Contactpersoon: Mevr. J. Beusmans

Uitvoerder: Econsultancy bv
Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Fax 0475 - 504958
Mail Swalmen@Econsultancy.nl
Opsteller: Drs. M. Stiekema
Kwaliteitscontroleur: Dhr. E. Zwerver

COLOFON

archeologisch bureauonderzoek
Kloosterstraat 72, 72a en 74 en De Zumpel 1 te Grubbenvorst
in de gemeente Horst aan de Maas

Auteur: Drs. M. Stiekema
In opdracht van: Beusmans & Jansen Advies

© Econsultancy bv, Swalmen, 18 december 2009
Foto's en tekeningen: Econsultancy bv, tenzij anders vermeld

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Econsultancy bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Administratieve gegevens onderzoeksgebied

Projectcode en nummer	09121875 HOR.BJA.ARC
Toponiem	Kloosterstraat 72, 72a en 74 en De Zumpel 1
Opdrachtgever	Beusmans & Jansen Advies
Gemeente	Horst aan de Maas
Plaats	Grubbenvorst
Kadastrale gegevens	Gemeente Horst aan de Maas, sectie C, nummers 3107, 3555, 3556 en 4491
Kaartblad	52G
Coördinaten	207.720 / 381.558 207.779 / 381.536 207.748 / 381.502 207.708 / 381.539
Bevoegde overheid	Gemeente Horst aan de Maas
Deskundige namens de bevoegde overheid	Dhr. D. Bolhuis
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code)	38.633
Beheer en plaats documentatie	Econsultancy, Swalmen
Uitvoerders	Econsultancy, Drs. M. Stiekema
Datum	18 december 2009

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	DOELSTELLING EN METHODIEK	1
	2.1 Onderzoeksvragen	1
	2.2 Methoden.....	1
3.	RESULTATEN	2
	3.1 Afbakening van het plangebied	2
	3.2 Beschrijving van het huidige gebruik	2
	3.3 Beschrijving van het historische gebruik	3
	3.4 Aardwetenschappelijke gegevens	4
	3.5 Archeologische waarden	5
	3.6 Gespecificeerde archeologische verwachting	7
4.	CONCLUSIES.....	9
5.	ADVIES.....	9
	LITERATUUR.....	10

BIJLAGE 1: Archeologische en geologische perioden

BIJLAGE 2: Archeologische monumenten

LIJST VAN AFBEELDINGEN

Afbeelding 1	- Locatie van het plangebied
Afbeelding 2	- Detailkaart van het plangebied
Afbeelding 3	- Historische kaart uit 1837 - 1844
Afbeelding 4	- Maasterrassenkaart
Afbeelding 5	- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
Afbeelding 6	- Geomorfologische kaart van Nederland
Afbeelding 7	- Bodemkaart van Nederland
Afbeelding 8	- IKAW, monumenten en waarnemingen

LIJST VAN TABELLEN

Tabel I.	- Geraadpleegd historisch kaartmateriaal
Tabel II.	- Aardwetenschappelijke gegevens plangebied
Tabel III.	- Archeologische (indicatieve) waarden
Tabel IV.	- Gespecificeerde archeologische verwachting

1. INLEIDING

Econsultancy heeft in opdracht van Beusmans & Jansen Advies een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied gelegen aan de Kloosterstraat 72, 72a en 74 en De Zumpel 1 te Grubbenvorst in de gemeente Horst aan de Maas. Het veldonderzoek is uitgevoerd in samenwerking met ARC bv, waarvan de resultaten als een aparte rapportage zijn bijgevoegd.

In het plangebied zullen een supermarkt en appartementen worden gerealiseerd. Het archeologisch onderzoek was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2. DOELSTELLING EN METHODIEK

2.1 Onderzoeksvragen

Het doel van het bureauonderzoek is om inzicht te verkrijgen in de specifieke archeologische waarden van het plangebied. Hierbij wordt de beschikbare informatie op het vlak van historische geografie, cultuurhistorie, geologie en archeologie bestudeerd. Op basis van deze informatie wordt een gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied opgesteld. Op basis van deze gespecificeerde verwachting wordt een advies gegeven welk is afgestemd op de verwachte bodemverstoring.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Wat is er bekend over bodemversturende ingrepen binnen het plangebied uit het verleden? Is er bijvoorbeeld informatie bekend over vroegere ontgroningen, bodemsaneringen, egalisaties, diepploegen of landinrichting?
- Ligt het plangebied binnen een landschappelijke eenheid, welke vanuit archeologisch oogpunt een specifieke aandachtslocatie kan betreffen (zoals een relatief hoge dekzandkop of -rug, nabij een veengebied, een beekdal)?
- Wat is de gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied?

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 11 december 2009. Meegewerkt hebben: drs. M. Stiekema (senior prospector) en dhr. E. Zwerver (kwaliteitscontroleur).

2.2 Methoden

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen en normen zoals aangegeven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.1, augustus 2006), vastgesteld door het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie, ondergebracht bij de SIKB te Gouda. Voor de uitvoering van het bureauonderzoek gelden de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. De resultaten van dit onderzoek worden in dit rapport weergegeven conform specificatie LS06.¹

¹ Beschikbaar via www.sikb.nl

Binnen dit onderzoek zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening plangebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik (LS01);
- beschrijving van de huidige situatie (LS02);
- beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03);
- beschrijving van bekende archeologische waarden en aardwetenschappelijke gegevens (LS04);
- opstellen van een gespecificeerde verwachting (LS05).

3. RESULTATEN

3.1 Afbakening van het plangebied

De onderzoekslocatie (circa 2.100 m²) ligt aan de Kloosterstraat 72, 72a en 74 en De Zumpel 1, in de kern van Grubbenvorst. Het wordt begrensd door De Zumpel in het oosten, de Kloosterstraat in het zuiden, de Julianastraat in het westen en percelen bebouwd met woningen in het noorden (zie afbeelding 1 en 2). Het onderzochte gebied bevindt zich binnen een straal van circa 1.500 meter rondom het plangebied.

In het plangebied zijn een bank (Kloosterstraat 72), een gezondheidscentrum (Kloosterstraat 72b), een verfwinkel (Kloosterstraat 74) en een woning (De Zumpel 1) gevestigd. De bank heeft volgens de opdrachtgever een ondergrondse kluis. Voor het plangebied is de bouw van een supermarkt en appartementen gepland. Tevens zal er onder de supermarkt een (ondergrondse) parkeergarage en fietsenstalling gerealiseerd worden. Hierbij zal een gebied met een oppervlakte van 1.590 m² worden bebouwd. De gehele nieuwbouw zal tot enkele meters diep worden onderkelderd voor de aanleg van de parkeergarage en fietsenstalling. De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Tegelijkertijd met het uitvoeren van dit bureauonderzoek is door Econsultancy een milieuhygiënisch bodemonderzoek uitgevoerd (rapportnummer: 09121874, HOR.BJA.NEN).² De resultaten van het milieuhygiënisch bodemonderzoek waren ten tijde van het uitvoeren van dit archeologisch bureauonderzoek nog niet bekend.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 52G, 2004 (schaal 1:25.000), bevindt het maaiveld zich op een hoogte van circa 20 m +NAP. Volgens de isohypsenkaart van de Dienst Grondwaterverkenning van TNO, kaartblad 52 Oost, 1995 (schaal 1:50.000) bedraagt het freatisch grondwater ± 16 m +NAP, waardoor het grondwater zich naar verwachting bevindt op ± 4 m -mv.

Vanwege deze diepe grondwaterstand is niet te verwachten dat de toekomstige bebouwing het grondwaterpeil zal beïnvloeden.

3.2 Beschrijving van het huidige gebruik

Het plangebied is momenteel geheel bebouwd en verhard. De huidige bebouwing beslaat ongeveer de helft van het plangebied (circa 1.000 m²) en is grotendeels onderkelderd.

² Vidal, 2009

3.3 Beschrijving van het historische gebruik

De historische situatie is op verschillende historische kaarten als volgt:

Tabel I. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal

Bron	Periode	Omschrijving plangebied
Kenmerken van het cultuurlandschap ³	-	Bouwland, Veld
Tranchot und v. Müffling kaart ⁴	1806	akkerland aan de Kloosterstraat
Kadastrale minuut ⁵	1811-1832	agrarisch land aan de Kloosterstraat (destijds Veestraat), iets ten oosten van een woning
Grote Historische Provincieatlas, Limburg	1837-1844	akkerland aan de Kloosterstraat, onderaan een steilrand
Topografische kaart ⁶	1896	akkerland aan de verharde Kloosterstraat (destijds Veestraat), iets ten oosten van een woning
Topografische kaart ⁷	1954	akkerland aan de verharde Kloosterstraat, iets ten oosten van een woning
Topografische kaart ⁸	1958	grasland aan de Kloosterstraat
Topografische kaart ⁹	1967	woning in het westen van het plangebied, Julianastraat aangelegd
Topografische kaart ¹⁰	1979	huidige bebouwing gerealiseerd

Grubbenvorst wordt mogelijk al in 1144 en zeker in 1311 genoemd als *Vorst*. In 1425 wordt het voor het eerst als *Gribbenvorst* genoemd. Het voorvoegsel Grubben, of Gribben, verwijst naar de naam van het kasteel *Grebber* waarvan nu ten zuiden van het dorp de ruïne het Gebroken Slot resteert.¹¹

Begin 19^e eeuw was de Kloosterstraat reeds aanwezig, al stond het toen nog bekend als de Veestraat. Het plangebied was destijds in gebruik als akkerland iets ten westen van de oude kern van Grubbenvorst (zie afbeelding 3). Deze situatie bleef tot midden 20^e eeuw min of meer ongewijzigd. Het stratenpatroon rondom het plangebied is in de jaren '60 aangelegd. Het plangebied is in de jaren '60 en '70 bebouwd.¹²

Volgens de cultuurlandschappenkaart van Renes ligt het plangebied op een Veld. Velden zijn (open) akkers die behoren bij een gehucht of dorp, in dit geval dus het dorp Grubbenvorst. Verder is de Kloosterstraat een oude veedrift. Dit is ook terug te zien aan de voormalige straatnaam *Veestraat*. Veedriften verbonden de boerderijen met de weidegronden.¹³

³ Renes, 1999

⁴ Landvermessungsamt Nordrhein-Westfalen

⁵ www.watwaswaar.nl

⁶ www.watwaswaar.nl

⁷ www.watwaswaar.nl

⁸ www.watwaswaar.nl

⁹ www.watwaswaar.nl

¹⁰ www.watwaswaar.nl

¹¹ Renes, 1999

¹² www.watwaswaar.nl

¹³ Renes, 1999

3.4 Aardwetenschappelijke gegevens

De volgende aardwetenschappelijke gegevens zijn bekend van het plangebied:

Tabel II. Aardwetenschappelijke gegevens plangebied

Type gegevens	Gegevensomschrijving
Geologie ¹⁴	Formatie van Beegden; rivierzand en -grind (Be3)
Geomorfologie ¹⁵	bebouwing
Bodemkunde ¹⁶	bebouwing

Geologie

Het terrassenlandschap langs de Maas is ontstaan gedurende de verschillende koude en warme periodes van het Kwartair. Tijdens koude periodes heeft de Maas een vlechtend karakter gehad met een brede riviervlakte en een opeenhoping van sedimenten. Gedurende de overgang van een koude naar een warme periode sneed de rivier zich in het rivierterras in. Daarna begon de Maas te meanderen, waarbij de rivier zich concentreerde in één geul en er verschillende sedimenten in de bedding, op de oever en in de naastgelegen komgronden werden afgezet. De oudste terrassen liggen hoog, de jongere lager.

Vanaf hun ontstaan zijn de Maasterrassen aantrekkelijk geweest voor de mens. In eerste instantie voor tijdelijke kampementen van jagers en verzamelaars en later voor permanente agrarische nederzettingen. Mensen vestigden zich op de hoogste delen van het terras, met name op oeverwallen en rivierduintjes. Het plangebied ligt op een terras dat is ontstaan gedurende het Allerød (ca. 11.900-10.950 BP) (zie afbeelding 4).¹⁷ De overgang van het Maasterras naar het dekzandgebied ten westen van de Maas is duidelijk waarneembaar op zowel het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) (zie afbeelding 5), als op de historische kaart (zie afbeelding 3) en bevindt zich ter hoogte van de Kloosterstraat. Het gebied ten noorden van de Kloosterstraat behoort toe het Maasterras, terwijl aan de zuidzijde dekzandafzettingen worden aangetroffen. Het hoogteverschil tussen beide zijden bedraagt circa 4 meter. Aan de voet van de steilrand bevindt zich de rest van een oude Maasmeander op het lager gelegen terras.¹⁸ Het plangebied ligt volgens de Maasterrassenkaart binnen deze oude Maasgeul (zie afbeelding 4).

Geomorfologie

Volgens de Geomorfologische kaart van Nederland (1:50.000) ligt het plangebied binnen de bebouwde kom. Uit de eenheden in de directe omgeving van het plangebied is af te leiden dat het plangebied op een dalvlakterras (4E9) ligt (zie afbeelding 6).

Bodemkunde

Op de bodemkaart ligt het plangebied binnen de bebouwde kom. Uit de eenheden in de directe omgeving van het plangebied is af te leiden dat het plangebied waarschijnlijk op een hoge bruine enkeerdgrond (bEZ23) ligt (zie afbeelding 7). Een enkeerdgrond duidt vaak op de aanwezigheid van een eerdlaag of esdek, waarbij de humeuze toplaag (A-horizont) > 50 cm is.¹⁹

¹⁴ De Mulder *et al.* 2003

¹⁵ Alterra 2003

¹⁶ Stichting voor Bodemkartering 1976

¹⁷ Van den Berg, 1996

¹⁸ Van de Broek en Maarleveld, 1963

¹⁹ Stichting voor Bodemkartering, 1968

3.5 Archeologische waarden

In Tabel III zijn de archeologische (indicatieve) waarden die bekend zijn voor het plangebied en de directe omgeving weergegeven.

Tabel III. Archeologische (indicatieve) waarden

Type gegevens	Gegevensomschrijving
Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)	niet gekarteerd (bebouwd gebied)
Cultuurhistorische waardenkaart provincie Limburg ²⁰	niet gekarteerd (bebouwd gebied)
Archeologische Monumenten Kaart (AMK)	(deels) ligging binnen AMK-terrein 16.556
Waarnemingen en vondstmeldingen ARCHISII (Archeologisch Informatie Systeem)	geen waarnemingen en vondstmeldingen binnen 140 meter rond het plangebied
onderzoeksmeldingen ARCHISII	geen andere onderzoeken binnen 120 meter rond het plangebied
Provinciale archeologische aandachtsgebieden ²¹	plangebied ligt buiten de provinciale aandachtsgebieden

De ligging van de waarden is weergegeven in afbeelding 8.

Indicatieve archeologische waarde

Volgens zowel de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) van Nederland als de Cultuurhistorische waardenkaart provincie Limburg bevindt het plangebied zich in een gebied dat niet is gekarteerd. Deze waarde hangt samen met de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom.

Monumenten rondom het plangebied

Uitgebreide informatie over de AMK-terreinen is gegeven in bijlage 2.

De oostelijke helft van het plangebied bevindt zich binnen een AMK-terrein van hoge archeologische waarde. Het betreft een terrein dat samenhangt met de historische dorpskern van het dorp Grubbenvorst.²²

Op 450 meter ten noordwesten van het plangebied bevindt zich een AMK-terrein van hoge archeologische waarde. Het betreft een terrein met resten van een hofstede, omringt door een gracht, uit de Late Middeleeuwen – Nieuwe tijd.²³ Vanwege het gebruik aan veel dateerbare indicatoren is de exacte geschiedenis van de hofstede lastig te achterhalen. Een datering van de oudste gracht op laat 13^e eeuw – vroeg 14^e eeuw wordt als het meest waarschijnlijke geacht.²⁴

Op 1.050 meter ten zuiden van het plangebied bevindt zich een AMK-terrein van zeer hoge archeologische waarde. Het betreft een terrein waarop zich de ruïne van het (eerder genoemde) kasteel Grebben bevindt. De burcht was gebouwd op een kunstmatige heuvel (motte) en gaat terug tot circa 1300. Rond 1585 werd het kasteel verwoest. In 1944 hebben de Duitsers de donjon van het kasteel opgeblazen.²⁵

²⁰ www.limburg.nl

²¹ www.limburg.nl

²² AMK-terrein 16.556

²³ AMK-terrein 11.230

²⁴ ARCHIS-waarneming 1.415, 27.370, 50.996 en 121.306

²⁵ AMK-terrein 8.345, ARCHIS-waarneming 27.331 en 29714

Op 1.150 meter ten noordoosten van het plangebied bevindt zich een AMK-terrein van hoge archeologische waarde. Het betreft een terrein dat samenhangt met de historische dorpskern van het dorp Hasselt.²⁶

Op 1.150 meter ten zuidoosten van het plangebied bevindt zich een AMK-terrein van hoge archeologische waarde. Het betreft een terrein dat samenhangt met de historische dorpskern van het dorp Vorst.²⁷

Op 1.450 meter ten noordwesten van het plangebied bevindt zich een AMK-terrein van hoge archeologische waarde. Het betreft een terrein waar bij veldkarteringen sporen van bewoning uit de periode Mesolithicum – IJzertijd zijn aangetroffen.²⁸ Het betreft diverse vuurstenen artefacten uit het Mesolithicum tot de Bronstijd en fragmenten aardewerk uit het Neolithicum tot de IJzertijd. Bij de veldkarteringen zijn echter geen duidelijk aanwijsbare concentraties van vondstmateriaal aangetroffen.²⁹

Waarnemingen rondom het plangebied

Op 140 meter ten oosten van het plangebied bevindt zich de waarneming van een bronzen zwaard uit de Late Bronstijd. Het zwaard is in 1937 verkregen door het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden. De exacte vondstlocatie is echter niet bekend.³⁰

Op 225 meter ten oosten van het plangebied bevinden zich twee om administratieve redenen op deze locatie geplaatste waarnemingen. Het betreft een glazen kraal van onbekende ouderdom die in 1880 in de Maas bij Grubbenvorst is gevonden en een bronzen zwaard uit de Late Bronstijd die in 1936 uit de Maas is opgebaggerd.³¹

Op 300 meter ten oosten van het plangebied zijn bij de Kerk van Maria Hemelvaart resten gevonden van een houten voorganger van de kerk uit waarschijnlijk de 10^e eeuw. Deze resten bestonden uit grondsporen en een fundering van Maaskeien en tufsteen.³²

Op 325 meter ten noordwesten van het plangebied zijn bij graafwerkzaamheden in 1987 een onbekend aantal vuurstenen werktuigen uit het Neolithicum aangetroffen.³³

Op 350 meter ten noordoosten van het plangebied zijn bij een opgraving in 2009 bewoningssporen uit de Romeinse tijd (kuilen, paalsporen en greppels) en fragmenten aardewerk uit de Late Middeleeuwen aangetroffen.³⁴

Op 350 meter ten zuidoosten van het plangebied zijn bij een archeologische opgraving in 1940 enkele huisplattegronden uit de Romeinse tijd en de vroege Middeleeuwen aangetroffen.³⁵

Op 500 meter ten zuidoosten van het plangebied is in 1959 een intacte kom van aardewerk uit de Romeinse tijd aangetroffen.³⁶

²⁶ AMK-terrein 16.555

²⁷ AMK-terrein 16.553

²⁸ AMK-terrein 8.332

²⁹ ARCHIS-waarneming 6.550, 15.593, 29.094, 29.096 en 29.127-29.129

³⁰ ARCHIS-waarneming 29.069

³¹ ARCHIS-waarneming 29.073 en 29.076

³² ARCHIS-waarneming 27.369

³³ ARCHIS-waarneming 17.517

³⁴ Onderzoeksmelding 33.617 en Vondstmelding 407.071 en 407.072

³⁵ ARCHIS-waarneming 27.330

³⁶ ARCHIS-waarneming 29.234

Op 600 meter ten noordoosten van het plangebied zijn bij een booronderzoek en proefsleuvenonderzoek in 2004 bewoningsresten uit de Prehistorie, Romeinse tijd en Late Middeleeuwen aangetroffen.³⁷ Het betreft voornamelijk fragmenten aardewerk, houtskool brokjes en een vuursteenafslag.³⁸

Op 625 meter ten zuidoosten van het plangebied zijn bij een archeologische opgraving in 1969 een nederzettingsterrein en een grafveld uit de Midden-Romeinse tijd en enkele structuren uit de Vroege-Middeleeuwen aangetroffen.³⁹

Op 900 meter ten noorden van het plangebied is in 2004 een booronderzoek uitgevoerd.⁴⁰ Hierbij is een fragment aardewerk uit de Late Middeleeuwen aangetroffen.⁴¹

Op 1.100 tot 1.400 meter ten westen van het plangebied zijn in de jaren '40 – '60 diverse grafheuvels en urnen uit de Bronstijd en IJzertijd en een bronzen Randbijl uit de Vroege-Bronstijd aangetroffen.⁴²

In een gebied langs de Maas waarvan de zuidelijke punt op 1.300 meter ten noordoosten van het plangebied ligt zijn in 1998 en 2004 respectievelijk een uitgebreid booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.⁴³ Hierbij zijn diverse vindplaatsen uit het Neolithicum, de IJzertijd, Romeinse tijd en Middeleeuwen aangetroffen.⁴⁴

In het verleden uitgevoerde archeologische onderzoeken rondom het plangebied

Op 100 meter ten oosten van het plangebied is in 2007 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Het destijds onderzochte plangebied bevond zich in een (in dit bureauonderzoek eerder genoemde) oude Maasgeul. Vanwege de landschappelijk ligging heeft het destijds onderzochte plangebied een lage verwachting voor archeologische waarde toebedeeld gekregen. Verder bleek het bodemprofiel ook nog sterk verstoord te zijn. Er is daarom geadviseerd om geen vervolgonderzoek uit te laten voeren. Dit advies is door het bevoegd gezag, destijds de provincie Limburg, onderschreven.

3.6 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging, blijkt dat het plangebied vanaf het Mesolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. Als het plangebied op een dalvakteterras van de Maas ligt is de kans op het voorkomen van archeologische resten vanaf het Mesolithicum hoog. Als het plangebied echter op een oude Maasgeul ligt dan is de kans op het voorkomen van archeologische resten laag. De archeologische resten worden verwacht onder het esdek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont. De vondstenlaag is opgenomen onderin het esdek; hier wordt ook wel van 'cultuurlaag' gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden verwacht tot ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextype en de omvang kunnen niet nader

³⁷ Onderzoeksmelding 8.849 en 9.220

³⁸ ARCHIS-waarneming 51.210 en 54.686

³⁹ ARCHIS-waarneming 24.699

⁴⁰ Onderzoeksmelding 8.854

⁴¹ ARCHIS-waarneming 51.212

⁴² ARCHIS-waarneming 29.063-29.065 en 29.081

⁴³ Onderzoeksmelding 4.272

⁴⁴ o.a. ARCHIS-waarneming 130.829-130.832 en 130.860-130.863

worden gespecificeerd door de beperkte gegevens. De aanleg van de huidige bebouwing en bestrating kunnen het bodemprofiel in het plangebied hebben verstoord. Indien er in het plangebied een esdek aanwezig is, is de kans dat mogelijke archeologische sporen intact zijn gebleven buiten de huidige bebouwing het grootst.

Tabel IV. Gespecificeerde archeologische verwachting

Archeologische periode	Gespecificeerde verwachting	Relatieve diepte t.o.v. het maaiveld
(Laat) Paleolithicum	laag	-
Mesolithicum	laag / hoog (afhankelijk van de landschappelijk ligging)	onder het esdek en in de top van de dalvlakte-terrasafzettingen
Neolithicum	laag / hoog (afhankelijk van de landschappelijk ligging)	onder het esdek en in de top van de dalvlakte-terrasafzettingen
Bronstijd	laag / hoog (afhankelijk van de landschappelijk ligging)	onder het esdek en in de top van de dalvlakte-terrasafzettingen
IJzertijd	laag / hoog (afhankelijk van de landschappelijk ligging)	onder het esdek en in de top van de dalvlakte-terrasafzettingen
Romeinse tijd	laag / hoog (afhankelijk van de landschappelijk ligging)	onder het esdek en in de top van de dalvlakte-terrasafzettingen
Middeleeuwen	laag / hoog (afhankelijk van de landschappelijk ligging)	onder het esdek en in de top van de dalvlakte-terrasafzettingen
Nieuwe tijd	laag / hoog (afhankelijk van de landschappelijk ligging)	direct onder de bouwvoor en onder het esdek en in de top van de dalvlakte-terrasafzettingen

4. CONCLUSIES

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Wat is er bekend over bodemversturende ingrepen binnen het plangebied uit het verleden? Is er bijvoorbeeld informatie bekend over vroegere ontgroningen, bodemsaneringen, egalisaties, diepploegen of landinrichting?
Ongeveer de helft van het plangebied is bebouwd, de andere helft verhard. Mogelijk is het bodemprofiel hier bij de bouwwerkzaamheden verstoord. Het onbebouwde deel van het plangebied is voor zover bekend nooit bebouwd geweest. Indien er in het plangebied een esdek aanwezig is, is de kans dat mogelijke archeologische sporen intact zijn gebleven buiten de huidige bebouwing het grootst.
- Ligt het plangebied binnen een landschappelijke eenheid, welke vanuit archeologisch oogpunt een specifieke aandachtslocatie kan betreffen (zoals een relatief hoge dekzandkop of –rug, nabij een veengebied, een beekdal)?
Het plangebied ligt, uitgaande van de Geomorfologische kaart en de AHN, vermoedelijk op een archeologisch gezien interessant dalvlakteterras. Volgens de Maasterrassenkaart en een archeologisch booronderzoek dat in de nabije omgeving is uitgevoerd ligt het plangebied mogelijk op een oude Maasgeul. In dat geval is het plangebied landschappelijk gezien minder interessant geweest als vestigingslocatie.
- Wat is de gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied?
Als het plangebied op een dalvlakteterras van de Maas ligt is de kans op het voorkomen van archeologische resten vanaf het Mesolithicum hoog. Als het plangebied echter op een oude Maasgeul ligt dan is de kans op het voorkomen van archeologische resten laag.

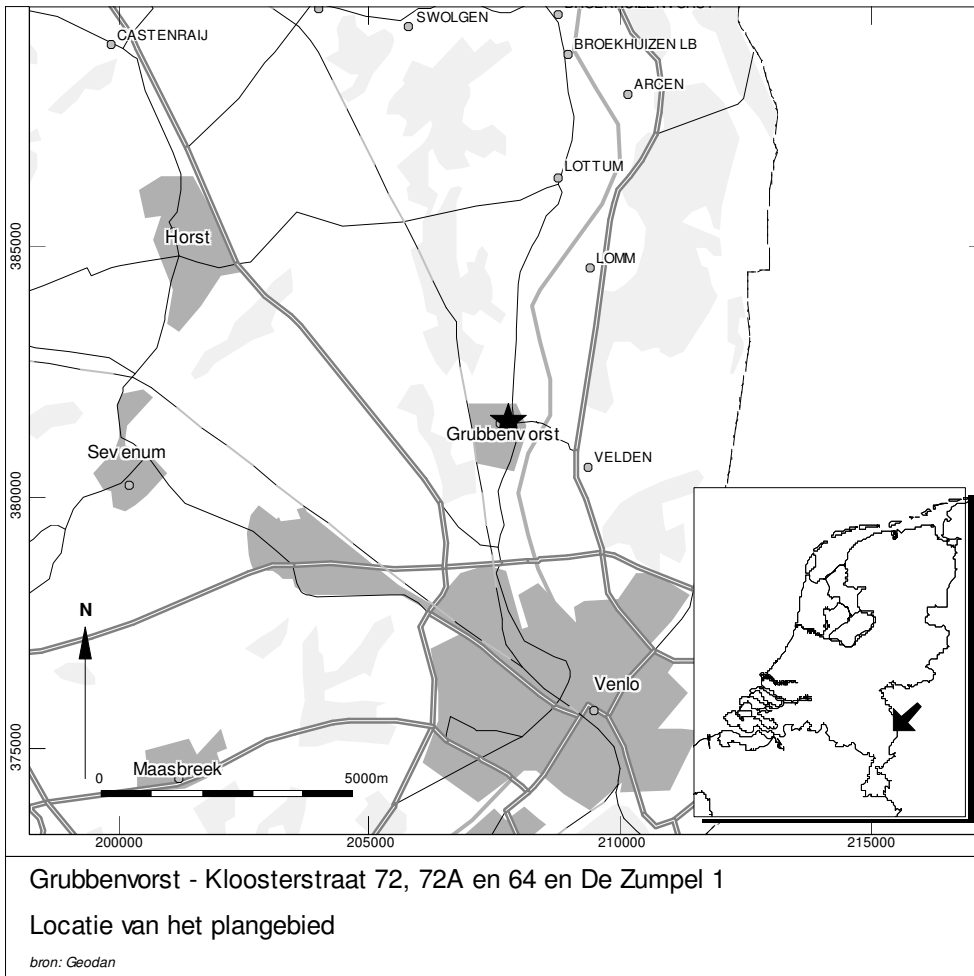
5. ADVIES

Econsultancy adviseert om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een verkennend booronderzoek, teneinde de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen. Tevens dient het verkennend booronderzoek om een betrouwbaar beeld te krijgen van de gaafheid van de bodem.

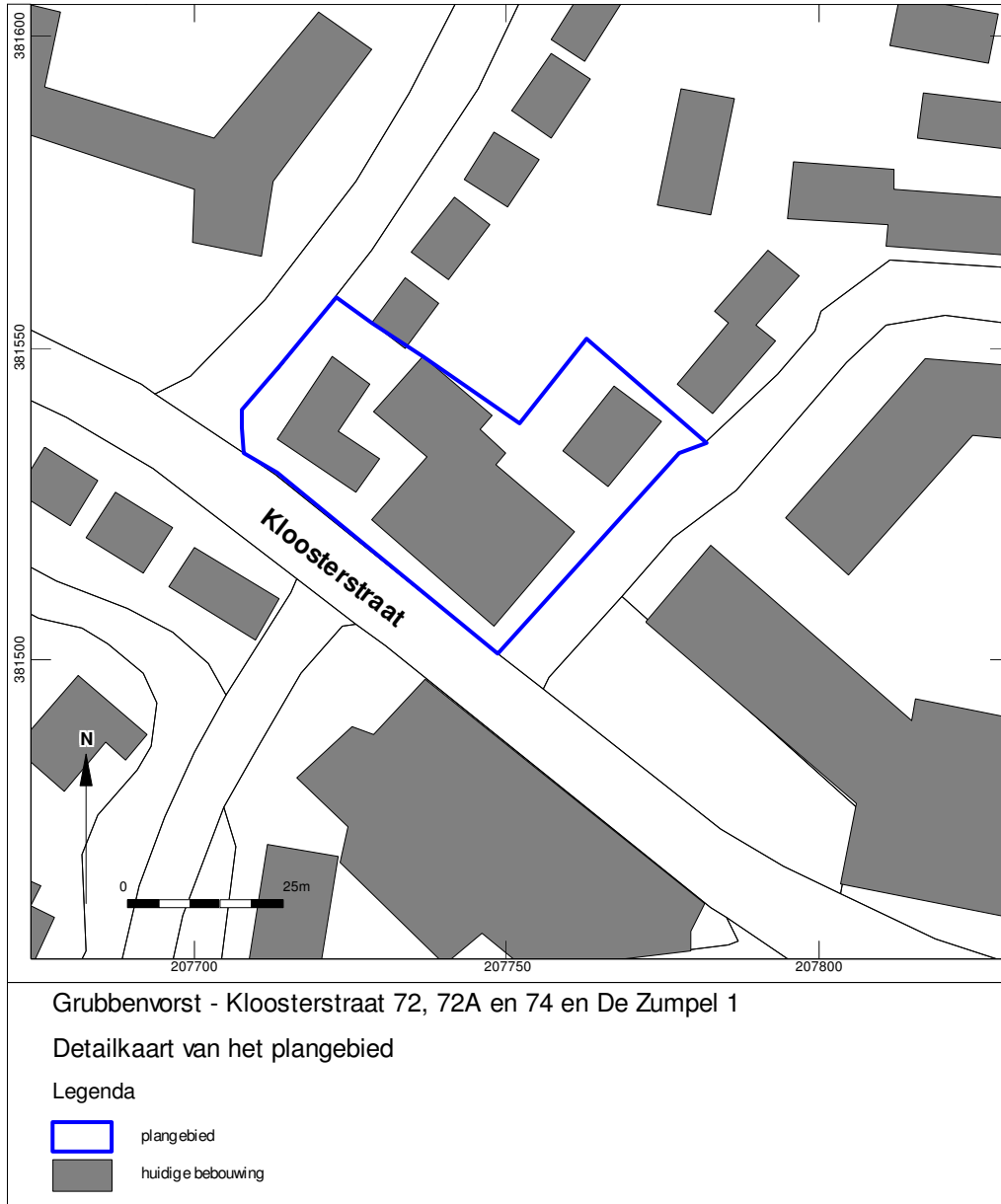
LITERATUUR

- Alterra, 2003: *Digitale Geomorfologische kaart van Nederland*, schaal 1:25.000.
- Berg, M.W. van den 1996: *Fluvial sequences of the Maas; a 10 Ma record of neotectonics and climate change at various time-scales*. Thesis, Landbouw Universiteit Wageningen.
- Bloemendaal, S., & Cornelissen, C.M.L., 1985: *Grondwaterkaart van Nederland (Venlo/52 Oost)*. Dienst Grondwaterverkenning TNO.
- Bosch, J.H.A. 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht (TNO-rapport, NITG 05-043-A).
- Broek, J.M.M. van den, & G.C. Maarleveld, 1963: *The Late-Pleistocene terrace deposits of the Meuse*, Mededelingen van de Geologische Stichting 16, 13–24.
- Deeben, J.H.C. (red.) 2008: *De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, derde generatie*, Rapportage Archeologische Monumentenzorg 155, Amersfoort.
- Groenewoudt, B.J. 1994: *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten, 17)p.109-146 & p.175-188.
- Kars, H. & Smit, A. (red.) 2003: *Handleiding Fysiek Behoud Archeologisch Erfgoed. Degradatiemechanismen in sporen en materialen. Monitoring van de conditie van het bodemarchief*. Amsterdam (Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies, 1).
- Mulder, E.F.J. de, Geluk, M.C., Ritsema, I.L., Westerhoff, W.E., Wong, T.E. 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- Normalisatie-Instituut, Nederlands 1989: *Geotechniek, classificatie van onverharde grondmonsters NEN 5104*. Delft.
- Vidal, M., 2009: *Verkenkend bodemonderzoek Kloosterstraat 72, 72A en 74 en De Zumpel 1 te Grubbenvorst, Gemeente Horst aan de Maas*, Econsultancy bv, Swalmen.
- Renes, J. 1999: *Landschappen van Maas en Peel. Een toegepast historisch-geografisch onderzoek in het streekplangebied Noord- en Midden-Limburg*. Eisma, Leeuwarden.
- Stichting voor Bodemkartering, 1968: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 52 West/Venlo*.
- Tol, A.J., Verhagen, J.W.H.P. & Verbruggen, M. 2006: *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek*. Gouda (SIKB uitgave).
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties 1992: *Grote Historische Provincie Atlas 1: 25.000, Limburg 1837 – 1844*. Groningen.

Afbeelding 1

Afbeelding 2

Afbeelding 3

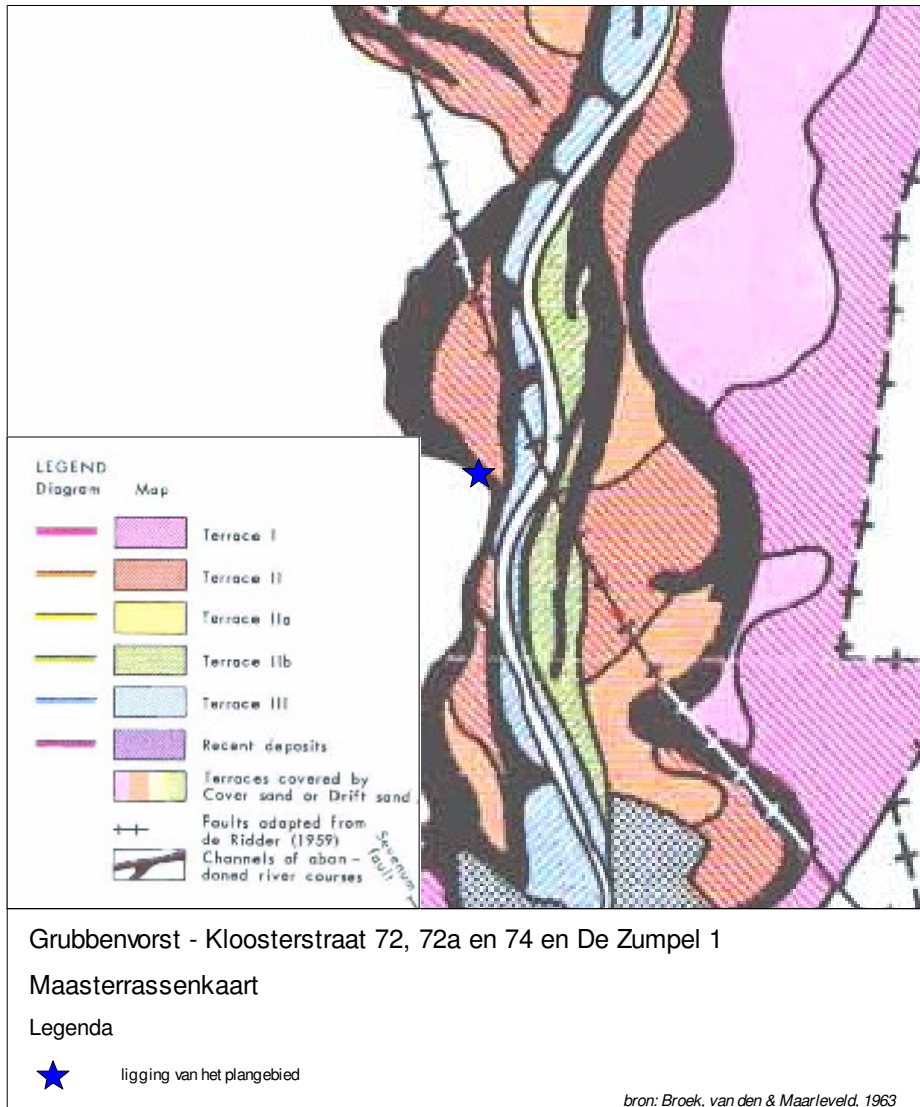
Grubbenvorst - Kloosterstraat 72, 72a en 74 en De Zumpel 1

Historische kaart uit 1837 - 1844

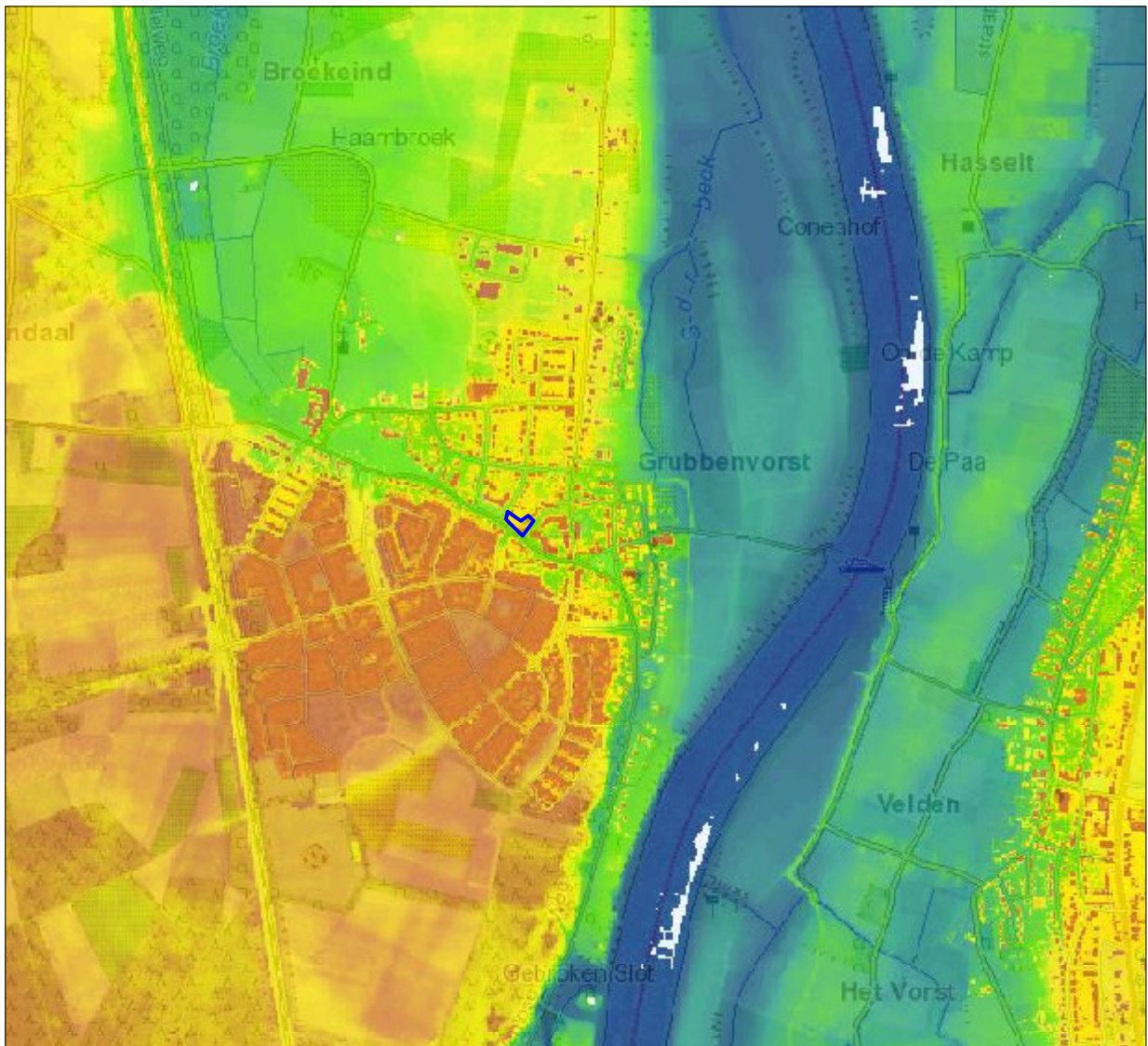
Legenda

★ ligging van het plangebied

Afbeelding 4

Afbeelding 5

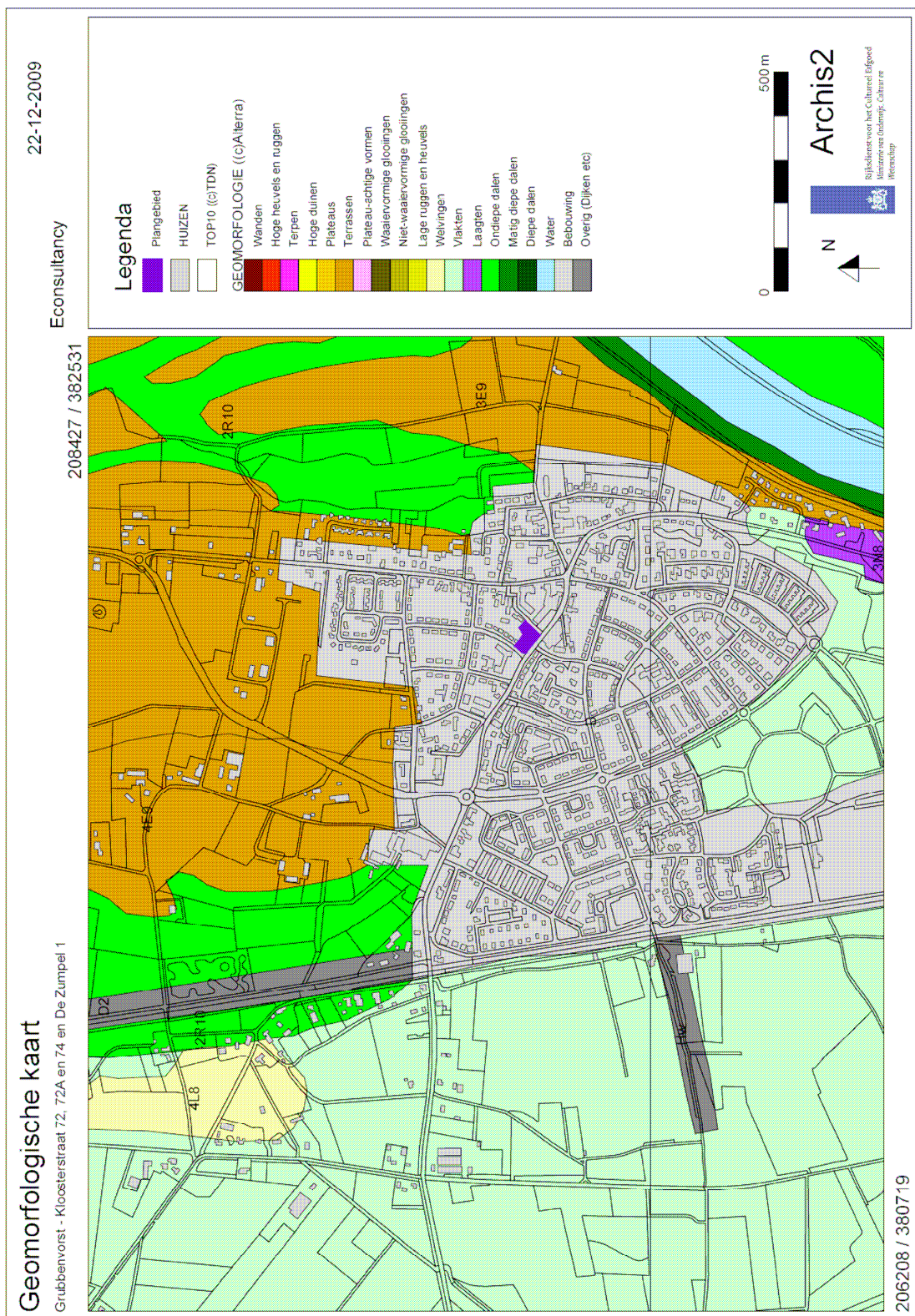
Grubbenvorst - Kloosterstraat 72, 72A en 74 en De Zumpel 1
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Legenda

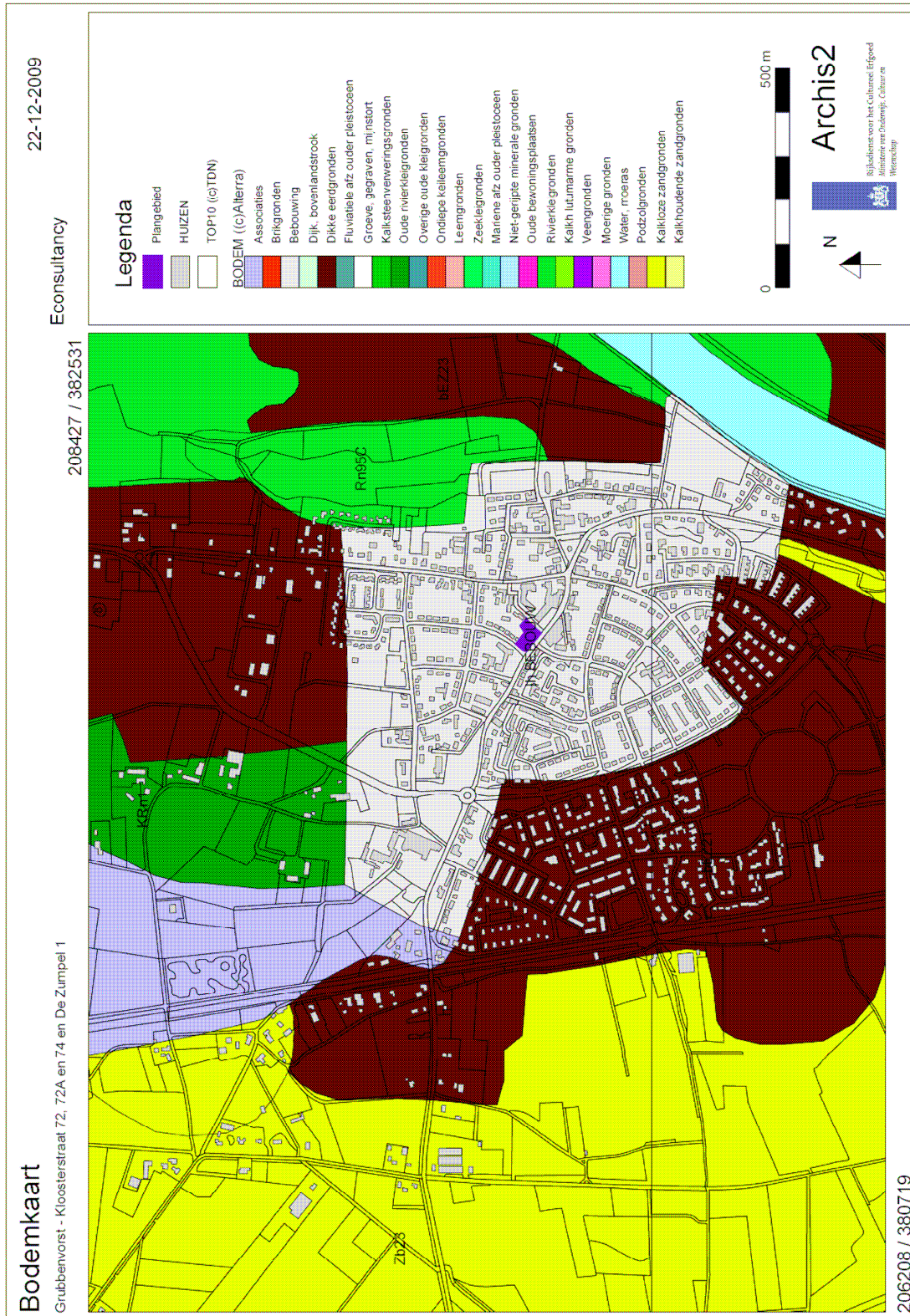
	laaggelegen		plangebied
	hooggelegen		

bron: www.ahn.nl

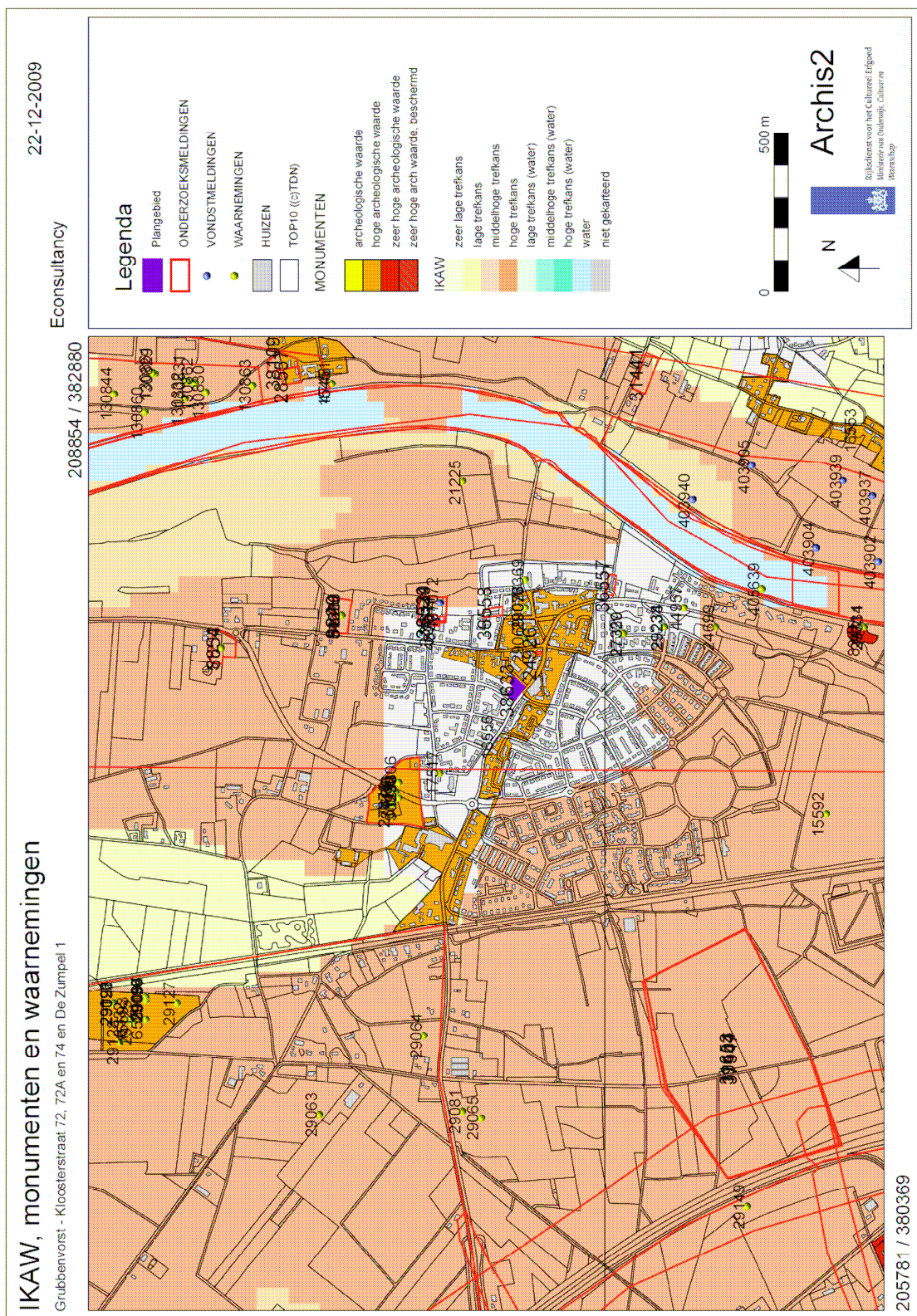
Afbeelding 6

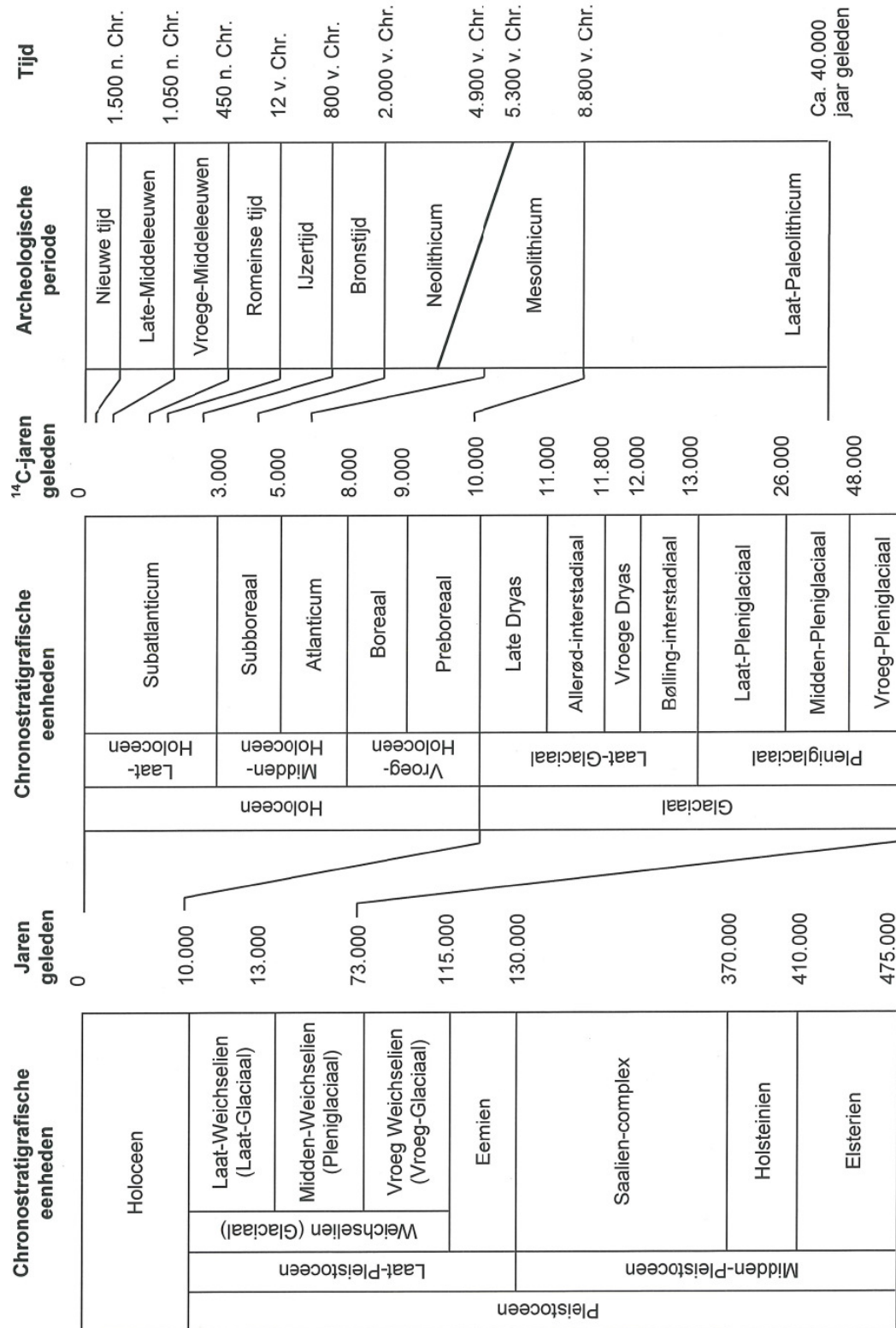
Afbeelding 7

Afbeelding 8

Bijlage 1 Archeologische en geologische perioden

Bijlage 2 Archeologische monumenten

Uitgebreide Rapportage Monumenten

Monumentnr: 8332 **Oppervlakte:** 57.001 m2
CMA-nr: 52G - 002
Status: Terrein van hoge archeologische waarde
Toponiem: Lovendaal; Meerlose Baan
Plaats: Grubbenvorst
Gemeente: Horst aan de Maas
Provincie: Limburg
Coördinaten: 206705 / 382757
Terreinbeheerder: Onbekend

Complexen

Complextype

Begindatering

Einddatering

Nederzetting, onbepaald

Mesolithicum

IJzertijd

Beschrijving

Terrein met sporen van bewoning (vuursteen en aardewerk vondsten) uit de periode mesolithicum-ijzertijd.

Er is veel vondstmateriaal uit de diverse perioden op dit terrein aangetroffen, maar concentraties zijn naar verluidt niet aan te wijzen.

Derks 1989: cat.nr. 185

Uitgebreide Rapportage Monumenten

Monumentnr:	11230	Oppervlakte:	28.119 m2
CMA-nr:	52G - 013		
Status:	Terrein van hoge archeologische waarde		
Toponiem:	Halvendijk		
Plaats:	Grubbenvorst		
Gemeente:	Horst aan de Maas		
Provincie:	Limburg		
Coördinaten:	207403 / 381902		
Terreinbeheerder:	Onbekend		

Complexen

Complextype

Begindatering

Einddatering

Borg/stins/versterkt huis

Middeleeuwen laat

Nieuwe tijd A

Beschrijving

Terrein met resten van een hofstede uit de late middeleeuwen-nieuwe tijd.

Veldcontrole Van der Gaauw 1994: op het terrein zijn nog de fundamenten en gedempte grachten van een middeleeuws kasteel aanwezig. Aan het oppervlak is echter niets meer te zien. Op historische kaarten staan de grachten nog aangegeven, evenals een gebouw binnen de grachten. De grondeigenaar heeft bij diverse grondwerkzaamheden restanten van het kasteel aangetroffen. Ook zijn in de naaste omgeving bij graafwerkzaamheden grondsporen ontdekt die verband lijken te houden met het kasteel. De vindplaats is matig verstoord; hoewel er in het verleden veel gegraven is, zijn de nog aanwezige restanten momenteel redelijk goed geconserveerd. Aan de noordwestzijde is evenwel een weg gepland (omleiding), die gedeeltelijk over het kasteelterrein gaat. Aanvullend onderzoek zal nodig zijn om te bepalen in hoeverre het kasteelterrein door de geplande werkzaamheden zal worden aangetast.

In 1998 vond een proefonderzoek plaats (ADC/JWS). Op grond van gecombineerde gegevens, historisch en archeologisch, kan worden aangenomen dat bij het onderzoek niet de veronderstelde resten van een kasteel zijn aangetroffen, maar een grachtenstelsel van een begraven hofstede. De dateringsmogelijkheden zijn bijzonder klein. Een aanlegdatum van de hoofdgracht (de gracht om het hoofdgebouw) in de late 13e of vroege 14e eeuw is aannemelijk. In latere eeuwen is het grachtenstelsel uitgebreid. Gezien het geringe aantal vondsten is dit gedeelte van het terrein niet erg intensief gebruikt. De veronderstelde hofstede is waarschijnlijk afgebroken en de stenen zijn elders gebruikt. Op grond van de resultaten kan geconcludeerd worden dat er zich geen archeologische problemen zullen voordoen bij de voornoemde omleiding. De archeologische resten leveren te weinig nieuwe informatie op. Voorzichtigheid is echter wel geboden. In de directe omgeving van het terrein zijn belangrijke aanwijzingen over de functie van het complex te verwachten.

De vindplaats bevindt zich in een laagte van het rivierterras.

Van der Gaauw 1994: cat.nr. 17

Documentatie

Type:	Tekening
Beheerder:	Onbekend
Toelichting:	Zie rapport.

Literatuur

Bijlsma, M. & H. van de Velde 1998 Aanvullend Archeologisch Onderzoek aan de Wilhelminastraat te Grubbenvorst, in: ADC-rapport 4

Gaauw, P.G. van der 1994 Verslag van de veldcontrole t.b.v. de vervaardiging van de archeologische monumentenkaart van Limburg, in: RAAP-rapport (Regionaal Archeologisch Archiverings Project, Amsterdam) 85

Uitgebreide Rapportage Monumenten

Monumentnr:	16553	Oppervlakte:	72.330 m2
CMA-nr:	52G - 046		
Status:	Terrein van hoge archeologische waarde		
Toponiem:	Vorst		
Plaats:	Velden		
Gemeente:	Arcen en Velden		
Provincie:	Limburg		
Coördinaten:	208562 / 380450		
Terreinbeheerder:	Diverse eigenaren		

Complexen

<u>Complextype</u>	<u>Begindatering</u>	<u>Einddatering</u>
Nederzetting, onbepaald	Middeleeuwen laat	Nieuwe tijd

Beschrijving

Cluster oude bebouwing Vorst (Velden)

Op de AMK zijn historische dorpskernen en clusters oude bebouwing als gebieden van hoge archeologische waarde aangegeven. Dit is op grond van het belang van deze locaties, waar de wortels van de huidige dorpen of steden kunnen liggen. De begrenzing van deze kernen is gebaseerd op 19e-eeuwse en vroeg 20e-eeuwse kaarten. Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van laatmiddeleeuwse (vanaf circa 1300 AD) bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn. Bedacht dient echter te worden dat de bewoning in de vroege en volle middeleeuwen (tot circa 1300 AD) een meer dynamisch karakter gehad kan hebben en dat de plaats en grens ervan niet perse hoeft samen te vallen met die van de latere bewoning.

Literatuur

Wolters-Noordhoff Atlasproducties 1992 , in: Grote Historische Provincie Atlas 1837-1844 Limburg

Uitgebreide Rapportage Monumenten

Monumentnr: 16555 **Oppervlakte:** 59.708 m2
CMA-nr: 52G - 048
Status: Terrein van hoge archeologische waarde
Toponiem: Hasselt
Plaats: Hasselt
Gemeente: Arcen en Velden
Provincie: Limburg
Coördinaten: 208894 / 382194
Terreinbeheerder: Diverse eigenaren

Complexen

Complextype

Begindatering

Einddatering

Nederzetting, onbepaald

Middeleeuwen laat

Nieuwe tijd

Beschrijving

Cluster oude bebouwing Hasselt

Literatuur

Wolters-Noordhoff Atlasproducties 1992 , in: Grote Historische Provincie Atlas 1837-1844 Limburg

Uitgebreide Rapportage Monumenten

Monumentnr:	16556	Oppervlakte:	172.133 m2
CMA-nr:	52G - 049		
Status:	Terrein van hoge archeologische waarde		
Toponiem:	Grubbenvorst		
Plaats:	Grubbenvorst		
Gemeente:	Horst aan de Maas		
Provincie:	Limburg		
Coördinaten:	207592 / 381595		
Terreinbeheerder:	Diverse eigenaren		

Complexen

<u>Complextype</u>	<u>Begindatering</u>	<u>Einddatering</u>
Nederzetting, onbepaald	Middeleeuwen laat	Nieuwe tijd

Beschrijving

Oude dorpskern van Grubbenvorst

Grubben, ook wel Gribben, was de naam van het kasteel waarvan nu de ruïne van het Gebroken Slot resteert. Grubben wijst meestal op een holle weg. Het tweede gedeelte van de naam Vorst was de naam van het dorp. Deze naam wijst op bos, in het bezit van de heer van het gebied. Aanvankelijk was hier veel bos, maar dat is grotendeels verdwenen door het ingrijpen van de mensen, die bossen gingen kappen uit behoefte aan weidegrond. Na het kappen ontstond heidevelden.

Op de AMK zijn historische dorpskernen en clusters oude bebouwing als gebieden van hoge archeologische waarde aangegeven. Dit is op grond van het belang van deze locaties, waar de wortels van de huidige dorpen of steden kunnen liggen. De begrenzing van deze kernen is gebaseerd op 19e-eeuwse en vroeg 20e-eeuwse kaarten. Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van laatmiddeleeuwse (vanaf circa 1300 AD) bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn. Bedacht dient echter te worden dat de bewoning in de vroege en volle middeleeuwen (tot circa 1300 AD) een meer dynamisch karakter gehad kan hebben en dat de plaats en grens ervan niet perse hoeft samen te vallen met die van de latere bewoning.

Literatuur

Wolters-Noordhoff Atlasproducties 1992 , in: Grote Historische Provincie Atlas 1837-1844 Limburg

**Een archeologisch verkennend
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de
Kloosterstraat te Grubbenvorst,
gemeente Horst aan de Maas (L)**

A.J. Wullink & M. Stiekema

ARC-Rapporten 2010-40

Geldermalsen
2010
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch verkennend inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Kloosterstraat te Grubbenvorst, gemeente Horst aan de Maas (L)

ARC-Rapporten 2010-40
ARC-Projectcode 2010/028

Tekst

A.J. Wullink & M. Stiekema

Afbeeldingen

A.J. Wullink & M. Stiekema

Redactie

A.J. Wullink

Versie 1.1, 25 februari 2010

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2010

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

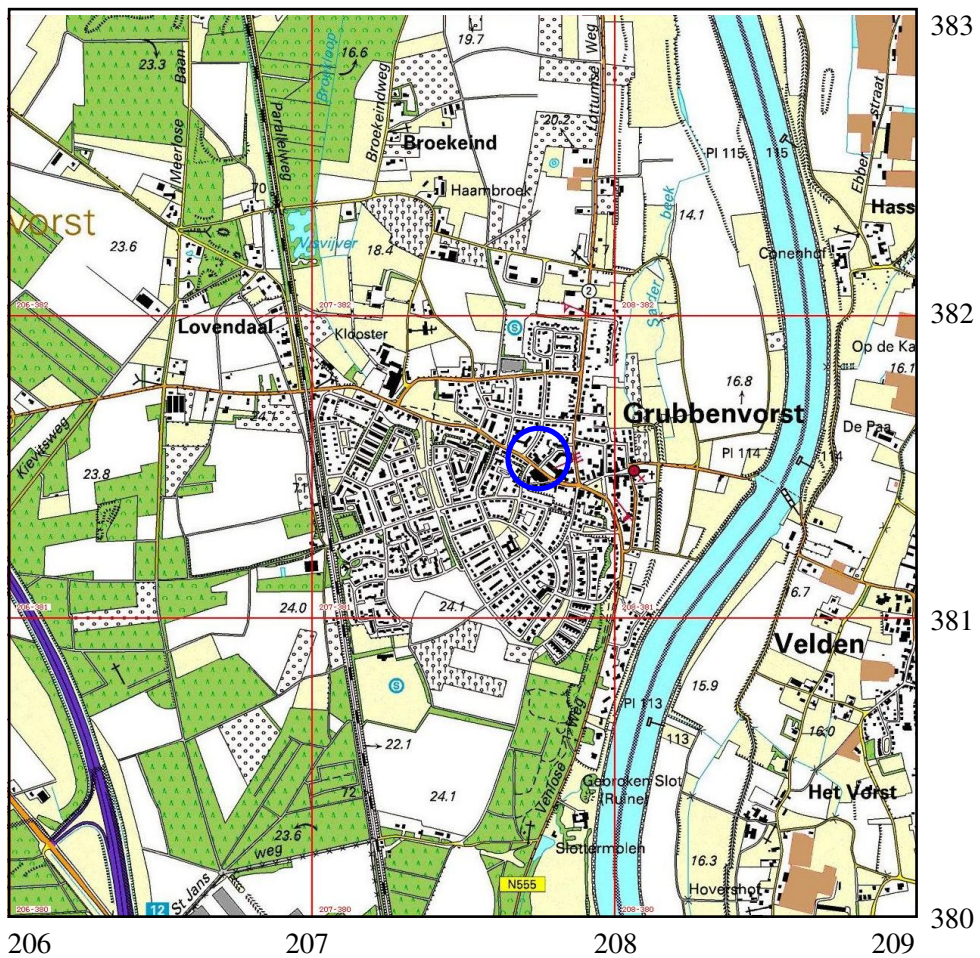
Projectnaam	Kloosterstraat, Grubbenvorst
Projectcode	2010/028
Archisnummer	39279
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Swalmen, M. Stiekema
Contact	0475-504961, stiekema@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Horst aan de Maas, dhr. D. Bolhuis
Contact	077-4779777; d.bolhuis@horst.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Kloosterstraat
Plaats	Grubbenvorst
Gemeente	Horst aan de Maas
Provincie	Limburg
Kaartblad	52G
RD-coördinaten	N: 207720/381558 O: 207779/381536 Z: 207748/381502 W: 207708/381539
Oppervlakte	2.100 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Beegden; rivierzand en -grind (Be3)
Geomorfologie	bebouwing
Bodem	bebouwing, waarschijnlijk hoge bruine enkeerdgrond
Historische situatie	tot jaren '60 agrarisch, vanaf de jaren '60 bebouwd
Archeologische verwachting	Als het plangebied op een dalvlakteterras van de Maas ligt is de kans op het voorkomen van archeologische resten vanaf het Mesolithicum hoog. Als het plangebied echter op een oude Maasgeul ligt dan is de kans op het voorkomen van archeologische resten laag.

Afbeelding 1 Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Swalmen heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Kloosterstraat 72, 72A en 74 en De Zumpel 1 te Grubbenvorst in de gemeente Horst aan de Maas (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek is het voornemen van de opdrachtgever om een supermarkt en appartementen met ondergrondse parkeergarage in het plangebied te realiseren. Hiervoor zullen de huidige bank, verfwinkel en gezondheidscentrum in het plangebied worden gesloopt. Hiervoor dient een bestemmingsplanwijziging plaats te hebben. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 25 januari 2010 door drs. M. Stiekema van Econsultancy, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In december 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging, blijkt dat het plangebied vanaf het Mesolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. Als het plangebied op een dalvlakteterras van de Maas ligt is de kans op het voorkomen van archeologische resten vanaf het Mesolithicum hoog. Als het plangebied echter op een oude Maasgeul ligt dan is de kans op het voorkomen van archeologische resten laag. De archeologische resten worden verwacht onder het esdek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont. De vondstenlaag is opgenomen onderin het esdek; hier wordt ook wel van 'cultuurlaag' gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden verwacht tot ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextypen en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens.

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Stiekema, M., 2009: *Archeologisch bureauonderzoek Kloosterstraat 72, 72A en 74 en De Zumpel 1 te Grubbenvorst in de gemeente Horst aan de Maas*, Econsultancy Rapport 09121875 (conceptversie).

De aanleg van de huidige bebouwing en bestrating kunnen het bodemprofiel in het plangebied hebben verstoord. Indien er in het plangebied een esdek aanwezig is, is de kans dat mogelijke archeologische sporen intact zijn gebleven buiten de huidige bebouwing het grootst.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm op het onderzoeksterrein vijf boringen geplaatst tot maximaal 220 cm –mv. De boringen zijn, rekening houdend met de huidige bebouwing, verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal van alle boringen is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Het opgeboorde materiaal van boring 3 is hiervoor gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afb.2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage1. In alle boringen bestond het bodemprofiel uit matig fijne tot matig groffe, zwak tot uiterst siltige zanden. In alle boringen bestond de (oorspronkelijke) top van het bodemprofiel uit een zwak humeuze donker grijsbruine eerdlaag of Aap-horizont met een dikte van 30 tot 50 cm. Hieronder is het oorspronkelijke moedermateriaal, de C-horizont, aangetroffen. Deze C-horizont verschilt qua korrelgrootte en siltgehalte sterk tussen de verschillende boringen. Bij boring 2 bevat de C-horizont zeer veel roestvlekken. Dit is de zogenaamde gley-zone (Cg-horizont), het niveau waarbinnen de (voormalige) grondwaterspiegel fluctueert. In boring 4 en 5 werd onder de humeuze toplaag een geroerd pakket van 50-60 cm dik aangetroffen, waarbij de A-horizont vermengd is met de C-horizont (A/Cp-horizont). Dit pakket wordt gekenmerkt door kleurverschillen en bij boring 5 ook door de aanwezigheid van puin. Onder het geroerde pakket werd vanaf 100-110 cm –mv een C-horizont, bestaande uit

matig fijn zand aangetroffen. Bij boring 2 en 3 is de eerdlaag afgedekt met een laag ophoogzand. Het grondwaterpeil bevond zich ten tijde van de uitvoering van het veldwerk bij boringen 4 op circa 350 cm –mv. Bij de terreininspectie bleek dat de huidige bebouwing onderkelderd is.

De matig fijne tot matig grove zanden in het plangebied zijn door de Maas afgezette zanden van de Formatie van Beegden. De afzettingen zijn afgezet aan het einde van de laatste ijstijd, gedurende het Allerød-interstadiaal (11.800-11.000 jaar geleden). Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een restgeul, dat wil zeggen: humeus en/of kleiig opvullingsmateriaal van de eventuele restgeul.

De 30 tot 50 cm dikke eerdlaag die in het plangebied is aangetroffen is vanaf de Late Middeleeuwen ontstaan door pluggenbemesting. Deze eerdlaag is in een aantal boringen vergraven tot in de C-horizont en mogelijk is de eerdlaag ook afgetopt bij de bouwwerkzaamheden op de locatie. Op basis van de dikte van de eerdlaag kan het bodemprofiel worden geclassificeerd als akkereerdgrond. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat de eerdlaag dikker is geweest, waardoor het profiel mogelijk een afgetopte hoge enkeerdgrond betreft. Buiten de bebouwde kom van Grubbenvorst worden veelal hoge enkeerdgronden aangetroffen. Wat het oorspronkelijke bodemtype, van voor de aanleg van het eerddek, is geweest is moeilijk te zeggen. Naast enkeerdgronden worden ook ooi- en poldervaaggronden en associaties van gronden in oude Maas-meanders aangetroffen (poldervaaggronden, beekerdgronden en veengronden). De polder- en ooivaaggronden zijn volgens de bodemkaart gevormd in lichte zavel (zandige klei); dit is echter niet op de onderzoekslocatie aangetroffen. Evenmin is er veen aangetroffen. Beekerdgronden vallen ook af, doordat, voor zover roestvlekken in het profiel voorkomen, deze te diep in de ondergrond aanwezig zijn. Met een beetje goeie wil kan het donkergele tot geelbruine deel van de C-horizont, direct onder de eerdlaag, als verbruinings- of Bw-horizont worden beschouwd. Hierdoor kan het oorspronkelijke bodemprofiel als vorstvaaggrond worden geclassificeerd. Deze gronden zijn typerend voor onder andere Maas-terassen. Grubbenvorst geldt als typelocaliteit voor de vorstvaaggronden (De Bakker & Schelling 1989).

Tijdens het verkennend booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt de onderzoekslocatie op een Maas-terras uit het Allerød-interstadiaal of mogelijk binnen een restgeul uit die periode. Binnen de restgeulen worden volgens de bodemkaart associaties van gronden in oude Maas-meanders verwacht, zoals poldervaaggronden, veengronden en beekerdgronden. Op het terras worden ooi- en poldervaaggronden in lichte zavel verwacht, evenals hoge enkeerdgronden. Als het plangebied op het terras ligt is er sprake van een hoge archeologische trefkans en als de locatie in de restgeul ligt van een lage trefkans voor archeologische resten vanaf het Mesolithicum. De locatie ligt in iedergeval aan de rand van de oude dorpskern van Grubbenvorst, een archeologisch monument van hoge waarde. Op het Maas-terras, in de nabije om-

geving zijn diverse archeologische vondsten uit het Neolithicum, de Bronstijd, de Romeinse Tijd en de Late Middeleeuwen aangetroffen. De locatie was tot de jaren 1960 in gebruik als akkerland, daarna is de huidige bebouwing gerealiseerd, welke grotendeels is onderkelderd.

Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat het plangebied op het Allerød-Maas-terras ligt, waarop zich een (afgetopte) hoge enkeerdgrond bevindt. Het oorspronkelijke bodemprofiel is mogelijk een vorstvaaggrond geweest. De bodem is in een tweetal boringen (4 en 5) tot een diepte van 100 à 110 cm vergraven, mogelijk als gevolg van het uitgraven van de bouwput van de huidige bebouwing.

Geconcludeerd kan worden dat, op basis van de bodemopbouw, voor de onderzoekslocatie in principe een hoge trefkans geldt. Deze trefkans betreft de delen van het terrein waar de bebouwing niet is onderkelderd. Op de overige terreindelen blijft de hoge trefkans bestaan, ondanks mogelijke vergravingen. Met name diepere grondsporen uit de Late Middeleeuwen (paalkuilen, waterputten) kunnen bewaard zijn gebleven. Voor zover de bodem niet is vergraven onder het eerddek, kunnen ook oudere sporen worden verwacht.

4 Aanbeveling

Vanwege de mogelijke aanwezigheid van archeologische resten binnen het plangebied, wordt de volgende aanbevelingen gedaan. Ten eerste wordt geadviseerd om de sloop van de ondergrondse delen van de niet onderkelderde bebouwing (funderingen) uit te voeren onder archeologische begeleiding. Verder wordt de aanbeveling gedaan om de ontgraving van de toekomstige bouwputten buiten de huidige bebouwing uit te voeren onder archeologische begeleiding. Voor een archeologische begeleiding (AB) dient een door het bevoegd gezag, de gemeente Horst aan de Maas, goedgekeurd Programma van Eisen te worden opgesteld. Het is aan het bevoegd gezag om te besluiten of en in welke vorm archeologisch vervolgonderzoek dient te worden uitgevoerd.

Literatuur

- Bakker, H. de & J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland; de hogere niveaus*. Wageningen.
- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

Grubbenvorst - Kloosterstraat 72, 72A en 74 en De Zumpel 1

Boorpuntenkaart

Legenda

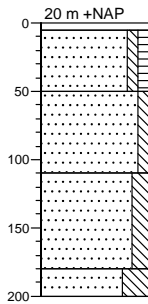
- plangebied
- huidige bebouwing
- ★ boorpunt

Afbeelding 2 Boorpuntenkaart. Door: M. Stiekema.

Bijlage 1 Boorprofielen

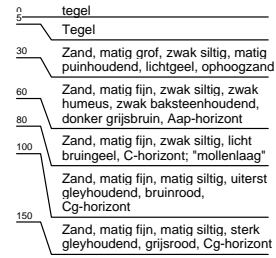
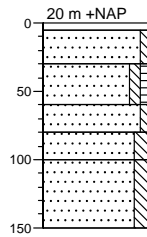
Boring: 1

X: 207719
Y: 381548

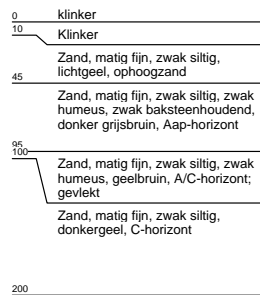
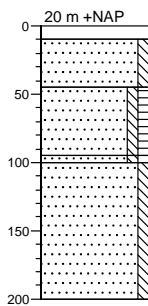
Boring: 2

X: 207730
Y: 381529

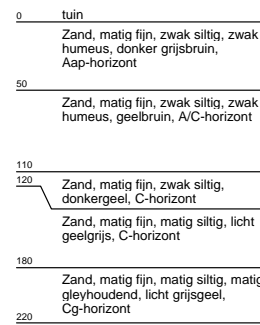
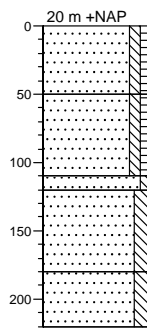
Boring: 3

X: 207745
Y: 381507

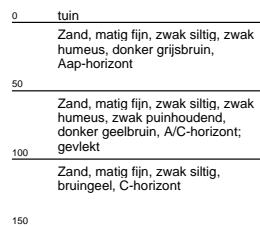
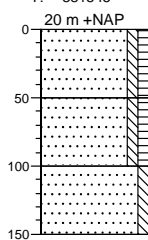
Boring: 4

X: 207753
Y: 381532

Boring: 5

X: 207765
Y: 381545

Oprachtgever:

Locatie: Kloosterstraat 72, 72A en 74 en De Zumpel 1

getekend volgens NEN 5104

Legenda (conform NEN 5104)

grind

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig

zand

	Zand, kleiig
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig

veen

	Veen, mineraalarm
	Veen, zwak kleiig
	Veen, sterk kleiig
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig

klei

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig

leem

	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

geur

	geen geur
	zwakke geur
	matige geur
	sterke geur
	uiterste geur

olie

	geen olie-water reactie
	zwakke olie-water reactie
	matige olie-water reactie
	sterke olie-water reactie
	uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

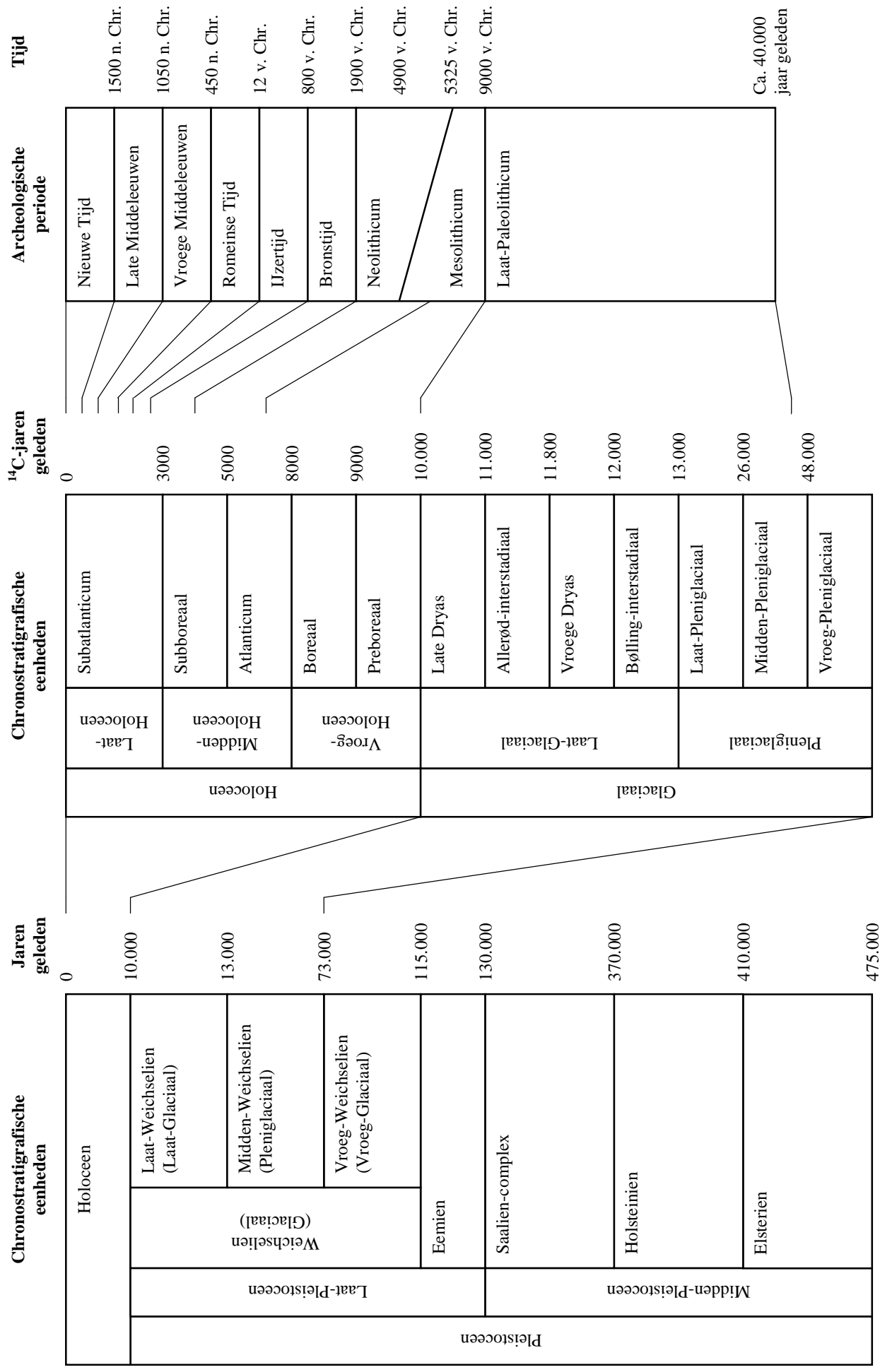
	>0
	>1
	>10
	>100
	>1000
	>10000

monsters

	geroerd monster
	ongeroerd monster

overig

	bijzonder bestanddeel
	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
	grondwaterstand
	Gemiddeld laagste grondwaterstand
	slib
	water

Bijlage 2 Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.